

บทที่ ๕

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและสำรวจความรู้ความเข้าใจทางจริยธรรมเกี่ยวกับพฤติกรรมทางเศรษฐกิจตามสภาพที่เป็นจริงของนักเรียน ครู และผู้ปกครอง ตามภูมิภาคต่างๆ ของประเทศไทย และศึกษาเปรียบเทียบความรู้ความเข้าใจตามตัวแปรอิสระ ๖ ตัวแปร ได้แก่ เพศ สถานภาพ ศาสนา ภูมิภาค สภาพความเป็นเมืองและอาชีพหลักของครอบครัว

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วยนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ ครู และผู้ปกครอง จากภูมิภาคต่างๆ ของประเทศไทย ได้แก่ ภาคเหนือ ภาคกลาง ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคใต้ และกรุงเทพมหานคร มีจำนวนทั้งหมด ๒๘๓๔ คน วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างกระทำโดยการเลือกแบบหลายขั้นตอน (Multistage Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย

๑. แบบสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับกลุ่มตัวอย่าง มีข้อความ ๑๐ ข้อ เป็นการสอบถามถึงสถานภาพ เพศ อายุ ภูมิภาค ระดับการศึกษา เชื้อชาติ ศาสนา อาชีพหลักของครอบครัว และจำนวนสมาชิกทั้งหมดในครอบครัว

๒. มาตรการวัดความรู้ความเข้าใจทางจริยธรรมเกี่ยวกับพฤติกรรมทางเศรษฐกิจ ที่คณะวิจัยภาควิชาจิตวิทยาสร้างขึ้นตามแนวทฤษฎีทัศนคติของพิชโยบน์ ประกอบด้วย ๓ ตอนย่อย คือ

- ๒.๑ การประเมินความเป็นไปได้ของการกระทำและผลการกระทำที่จะเกิดขึ้น
- ๒.๒ การประเมินระดับความถูกต้องของการกระทำ
- ๒.๓ การประเมินระดับความน่าปรารถนาของผลการกระทำ

เครื่องมือที่คณะวิจัยสร้างขึ้นจำนวน ๒ ชุด ได้นำไปทดสอบกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ จำนวน ๔๔ คน โดยหาค่าความเที่ยง (Reliability) ความตรง (Validity) และความเท่าเทียมกัน (Equivalence) ของมาตรวัดได้ค่าอยู่ในระดับค่อนข้างสูง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

๑. กลุ่มตัวอย่างนักเรียน ผู้วิจัยให้นักเรียนทำมาตรวัดพร้อมกันในเวลาเรียน
๒. กลุ่มตัวอย่างครู ผู้วิจัยขอความร่วมมือจากทางโรงเรียนให้ทำการแจกมาตรวัดแก่ครูและอาจารย์ของโรงเรียนทำ และรับกลับคืนภายหลัง
๓. กลุ่มตัวอย่างผู้ปกครอง ในกรณีที่ทางโรงเรียนสามารถนัดมาประชุมพร้อมกันได้ ก็ให้ทำมาตรวัดในสถานที่ทางโรงเรียนจัดให้ ส่วนโรงเรียนที่ไม่สามารถนัดประชุมได้ ก็ใช้วิธีฝากมาตรวัดแก่นักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างนำไปชี้แจงให้ผู้ปกครองทำที่บ้านและรับกลับคืนภายหลัง

การวิเคราะห์ข้อมูล กระทำโดยใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ของแผนกวิศวกรรม คอมพิวเตอร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS (Statistic Package for the Social Science) เพื่อคำนวณหาคะแนนความรู้ความเข้าใจตามสูตรพิชไบน์ (Ao) ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) พร้อมทั้งการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way Analysis of Variance) และการเปรียบเทียบพหุคูณด้วยวิธีของเชฟเฟ (Scheffe)

ผลการวิจัย

๑. พฤติกรรมทางเศรษฐกิจที่กลุ่มตัวอย่างมีความรู้ความเข้าใจว่าเป็นพฤติกรรมที่ดี ถูก และควร อย่างมากมี ๖ พฤติกรรมคือ การประกอบอาชีพอิสระ การบริจาคทรัพย์ การอำนวยความสะดวกแก่สาธารณะ การกระจายทรัพย์อย่างเท่าเทียมกัน การไม่เอาทรัพย์สิน และการประกอบอาชีพรับจ้าง พฤติกรรมที่กลุ่มตัวอย่างมีความรู้ความเข้าใจว่าไม่ดี ผิด และไม่ควรรอย่างมากคือ การไม่รักษาสาธารณสมบัติ การลักฉ้อทรัพย์ และมีจลาจลที่ผิดกฎหมาย รวม ๓ พฤติกรรม ส่วนอีก ๒ พฤติกรรมคือ มีจลาจลที่ไม่ผิดกฎหมายและการกู้ยืมเงินจากผู้อื่น กลุ่มตัวอย่างไม่สามารถตัดสินใจได้ว่าดีหรือไม่ดี ถูกหรือผิด และควรหรือไม่ควรปฏิบัติ

๒. การเปรียบเทียบความรู้ความเข้าใจทางจริยธรรมเกี่ยวกับพฤติกรรมทางเศรษฐกิจตามตัวแปรอิสระ ๖ ตัวแปร ได้แก่ สถานภาพ เพศ ศาสนา ภูมิภาค สภาพความเป็นเมือง และอาชีพหลักของครอบครัว ปรากฏว่าทั้ง ๖ ตัวแปร มีความสัมพันธ์กับความรู้ความเข้าใจในระดับมากน้อยต่างกัน โดยที่สถานภาพเป็นตัวแปรที่มีความสัมพันธ์มากที่สุด รองลงมาได้แก่ อาชีพหลักของครอบครัว เพศ สภาพความเป็นเมืองและภูมิภาค ส่วนศาสนาเป็นตัวแปรที่มีความสัมพันธ์น้อยที่สุด โดยเรียงลำดับตามพฤติกรรมที่พบความแตกต่างดังนี้



๒.๑ นักเรียนชั้น ป.๖, ม.๓, ม.ศ. ๕ ครู และผู้ปกครอง มีความรู้ความเข้าใจทางจริยธรรมเกี่ยวกับพฤติกรรมทางเศรษฐกิจแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .๐๑$ ขึ้นไป) จำนวน ๑๕ พฤติกรรม โดยนักเรียนชั้น ป.๖ แสดงแนวโน้มว่ามีความรู้ความเข้าใจในพฤติกรรมทางเศรษฐกิจอยู่ในระดับต่ำสุด

๒.๒ ประชากรที่มีอาชีพหลักของครอบครัว เป็นข้าราชการ ผู้ใช้แรงงาน ธุรกิจการค้า และลูกจ้างเอกชน มีความรู้ความเข้าใจทางจริยธรรมเกี่ยวกับพฤติกรรมทางเศรษฐกิจแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .๐๕$ ขึ้นไป) จำนวน ๑๒ พฤติกรรม โดยบุคคลจากอาชีพผู้ใช้แรงงานแสดงแนวโน้มว่ามีความรู้ความเข้าใจในพฤติกรรมทางเศรษฐกิจอยู่ในระดับต่ำสุด

๒.๓ เพศหญิงและเพศชาย มีความรู้ความเข้าใจทางจริยธรรมเกี่ยวกับพฤติกรรมทางเศรษฐกิจแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .๐๕$ ขึ้นไป) จำนวน ๑๑ พฤติกรรม โดยที่เพศหญิงแสดงแนวโน้มว่าจะมีความรู้ความเข้าใจในพฤติกรรมทางเศรษฐกิจสูงกว่าเพศชาย

๒.๔ ประชากรที่อาศัยอยู่ในเขตใจกลางกรุงเทพมหานคร ชานมมหานคร อำเภอเมือง และอำเภอชนบท มีความรู้ความเข้าใจทางจริยธรรมเกี่ยวกับพฤติกรรมทางเศรษฐกิจแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .๐๕$ ขึ้นไป) จำนวน ๔ พฤติกรรม โดยบุคคลที่อาศัยในอำเภอชนบทแสดงแนวโน้มว่ามีความรู้ความเข้าใจในพฤติกรรมทางเศรษฐกิจอยู่ในระดับต่ำสุด

๒.๕ ประชากรที่มีถิ่นที่อยู่ในภาคเหนือ ภาคกลาง ภาคตะวันออก เชียงเหนือ ภาคใต้ และกรุงเทพมหานคร มีความรู้ความเข้าใจทางจริยธรรมเกี่ยวกับพฤติกรรมทางเศรษฐกิจแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .๐๕$ ขึ้นไป) จำนวน ๖ พฤติกรรม โดยบุคคลที่มีภูมิลำเนาในภาคตะวันออก เชียงเหนือแสดงแนวโน้มว่ามีความรู้ความเข้าใจในพฤติกรรมทางเศรษฐกิจอยู่ในระดับต่ำสุด

๒.๖ ประชากรที่นับถือศาสนาพุทธ ศาสนาคริสต์ และศาสนาอิสลาม มีความรู้ความเข้าใจทางจริยธรรมเกี่ยวกับพฤติกรรมทางเศรษฐกิจแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .๐๕$) จำนวน ๑ พฤติกรรม

๓. นักเรียน ครู และผู้ปกครอง ให้ความปรารถนาในผลการกระทำ ๗ ประเภท ในอันดับที่ต่างกันเรียงจากมากไปหาน้อยคือ ความสำเร็จในชีวิตและการงาน ความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน การเป็นผลดีต่อสังคม ความสุขสบายใจ การเป็นที่รักใคร่ชื่นชมของผู้อื่น ความรู้สึกมีค่า นำภาคภูมิใจในตัวเอง และความมั่งมีทรัพย์สินเงินทอง

ข้อเสนอแนะ

๑. การวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วยพฤติกรรมทางเศรษฐกิจ ๑๖ พฤติกรรม ฉะนั้นในการวิเคราะห์ผลการวิจัยจึงกระจายกันมาก ทำให้เกิดความสับสนและยากต่อการเข้าใจ ถ้าหากจะมีการรวมพฤติกรรมให้เป็นหมวดหมู่ขึ้น ก็จะสะดวกต่อการตีความหมาย

๒. ความรู้ความเข้าใจทางจริยธรรมที่ศึกษานี้ เป็นเพียงองค์ประกอบหนึ่งของจริยธรรมเท่านั้น ถ้าจะมีการนำความรู้ความเข้าใจไปสัมพันธ์กับองค์ประกอบอื่นๆ เช่น พฤติกรรม หรือความรู้สึก จะยิ่งทำให้ได้ความรู้ที่กว้างขวางและลึกซึ้งเพิ่มขึ้น

๓. ข้อคิดเห็นที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ พบว่า สถานภาพ ซึ่งมีความแตกต่างของอายุและระดับการศึกษา เป็นตัวแปรที่สัมพันธ์มากที่สุดต่อความรู้ความเข้าใจทางจริยธรรมของบุคคล ฉะนั้นในการวางหลักสูตรเพื่อการอบรมและสั่งสอนจริยธรรม จึงควรคำนึงถึงสภาพของผู้เรียนประกอบไปด้วย พร้อมทั้งให้ความรู้ทางจริยศึกษาแก่เยาวชนเป็นไปอย่างทั่วถึง อันเป็นการลดปัญหาความเสื่อมของศีลธรรมได้ทางหนึ่ง

๔. ควรมีการศึกษา ในเรื่องเดียวกันนี้กับกลุ่มอื่นๆ ที่น่าสนใจอีก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในอาชญากรหรือผู้ต้องขัง และผู้ดำเนินธุรกิจทางการค้า เป็นต้น

๕. ควรมีการวิจัยเพิ่มเติมในตัวแปรอิสระอื่นๆ เช่น ระดับสติปัญญา วิธีการอบรมเลี้ยงดู เพื่อศึกษาว่ามีอิทธิพลต่อความรู้ความเข้าใจทางจริยธรรมหรือไม่ มากน้อยเพียงไร

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย